

Oppsummering av stormen "Valdis" 16. desember 2001.

Lørdag 15. desember 2001 ble det sendt ut varsel om ekstreme værforhold for Finnmark. Bakgrunnen var et lavtrykk under utvikling nord for Jan Mayen. I forkant av lavtrykket ble massiv varmluft pumpet langt nord i Norskehavet og Barentshavet, mens lavtrykket ble etterfulgt av et skikkelig kaldluftsfremstøt. Lavtrykket utviklet seg til et stormsenter i løpet av natt til søndag og det flyttet seg raskt østover i Barentshavet. I prognosene lørdag morgen hadde EC00 den kraftigste utviklingen av lavtrykket, mens HIRLAM00 var mer moderat. I ettertid viste det seg at HIRLAM var mest riktig.

Hva ble varslet?

Ekstremvarsel:

Melding nr. 1 ble sendt ut lørdag kl. 12 og lød på nordvestlig sterk storm 30 m/s utsatte steder i kyst- og fjordstrøkene av Vest-Finnmark fra søndag ettermiddag, om kvelden nordlig full storm 25. I kyst- og fjordstrøkene i Øst-Finnmark ble det meldt nordvestlig sterk storm fra søndag kveld. Ny melding ble sendt hver 6. time. I melding nr. 3 sendt søndag kl. 00 ble varselet fremskyndet til å gjelde fra søndag formiddag i Vest-Finnmark og fra søndag ettermiddag i Øst-Finnmark. I melding nr. 4 sendt søndag kl. 06 ble varselet formulert som periodevis sterk storm utsatte steder.

I melding nr. 5 sendt søndag kl. 12 blir varselet tonet ned med at de siste observasjoner og prognoser tyder på at vinden blir litt svakere enn tidligere varslet. Varselet lyder da på nordvestlig periodevis full storm, og minking til sterk kuling utover kvelden og natten. Siste melding (nr. 6) sendes ut søndag kl. 18 og går på minkende vind.

Ordinære varsler og kulingvarsler:

Ekstremvarslene er hele tiden i tråd med gjeldende varsler for landområdene, men søndag morgen kl. 06 varsles det sterk storm på kysten og "bare" full storm på bankene. Kulingvarsel blir sendt lørdag kl. 11 og går på vestlig sterk kuling i Finnmark. Stormvarselet blir sendt søndag morgen kl. 0630 og lyder på nordvestlig full storm på Finnmarkskysten. Ekstremvarselet sendt på omtrent samme tidspunkt har formuleringen "nordvestlig periodevis sterk storm utsatte steder".

Observasjoner

Følgende steder i Finnmark observerte vind som er innenfor kriteriene for ekstremvarsel (full storm mot kysten eller sterk storm uansett retning):

Søn. kl. 12 UTC: Fruholmen: NNW 50kt (Vindmåler defekt. Vinden måles visuelt.)

Søn. kl. 14 UTC: Båtsfjord: W 60G72kt

Søn. kl. 15 UTC: Fruholmen: N 50kt

På de andre stasjonene der det er observert full storm (Sletnes og Makkaur), er vinden tilnærmet kystparallel. I tillegg var det en del vind på fjellstasjonene ved noen av flyplassene i Finnmark. De som hadde mest var:

Søn. kl. 11 UTC: Njeidan ved Banak (1800FT): 28073G83KT

Søn. kl. 14 UTC: Storfjellet ved Hammerfest (1100FT): 32061G73KT

Søn. kl. 17 UTC: Nosfjell ved Kirkenes (775FT): 28055G68KT

Fjordstrøkene i Finnmark hadde sterk kuling som høyest observerte vindstyrke. Siden dette var en søndag er det færre observasjoner enn vanlig pga. kort åpningstid på en del flyplasser.

Samfunnsmessige konsekvenser av været i Finnmark søndag 16.12.2001

”Uværet i Finnmark slo ikke til uten forvarsel. Lørdag formiddag sendte beredskaps-seskjonen ved Fylkesmannen i Finnmark ut melding om ekstremt uvær i fylket. - Ekstremvarslet kom fra Det norske meteorologiske institutt. (...) Når vi får inn en slik melding, videreformidler vi den øyeblikkelig til politi, Sivilforsvaret og media, slik at man skal være forberedt. (...) Sist (gang) var i mars. (...) Det skjer ikke ofte, sier Henry Søderholm”

Finnmark Dagblad.

Hus:

Et tak ble revet av et bolighus i Hammerfest.

Båter:

Den islandske fiskebåten ”Gissur Hviti” med 16 mann ombord fikk motorstopp og drev raskt i retning land, med fare for grunnstøting og forlis. Været vanskeliggjorde sleping. Slepewiren røk to ganger, men man lyktes til slutt. Slepingen ble utført av tråleren ”Andenesfisk 2”. Hovedredningssentralen fulgte nøye med, blant annet ved å sende ut et Sea King-helikopter.

For øvrig: Hurtigruta som var på vei østover snudde ved Hammerfest. I tillegg ble tre andre ferger innstilt: Hasvikferga, Tverrfjordbåten og hurtigbåten Hammerfest-Loppa.

Fly:

En normal søndag har Widerøe 31 avganger i området fra Tromsø og nordover. Denne søndagen ble 20 av dem innstilt. I Hammerfest kom ingen fly ned eller opp i løpet av dagen. SAS, som kun bruker Alta, Banak og Kirkenes, hadde derimot ingen vesentlige problemer.

Ett fly måtte avlyse landingen i Alta, men det var på grunn av dårlig sikt i snøværet, ikke på grunn av sterk vind. I tillegg ble et fly kansellert pga været på Banak.

Veier:

Tre større veier i Finnmark var stengt, hvorav én (Ifjordfjellet) forble stengt hele dagen. De to andre (Vest-Finnmark) ble etter hvert åpnet med kolonnekjøring. Vaktentralen på Skaidi har uttrykt misnøye med at de ikke fikk noe ekstremvarsel.

Buss:

Magerøy-Olderfjord ble innstilt p.g.a. været på Magerøy.

Foreløpig konklusjon:

(Det tas kun stilling til hvorvidt ekstremvarselet "slo til", ikke hvorvidt det var riktig å ta avgjørelsen om å sende det.)

Kriteriene for ekstremvarsel er oppfylt bare to steder på Finnmarkskysten, og begge to er ganske utsatt for sterk vind. Ødeleggelsene er relativt beskjedne. Som alltid vet vi ikke hvor store skadene hadde vært dersom ekstremvarsel ikke var blitt sendt, men ut fra de faktiske forhold konkluderer vi med at kriteriene for ekstremvarsel ikke er oppfylt i tilstrekkelig grad.

Tromsø, 18.12.01, Tore Vassbø & Olav Erikstad.

Appendix

NTBs tolkning av ekstremvarselet:

"Ifølge Meteorologisk institutt vil det søndag ettermiddagen i kyst- og fjordstrøkene i Vest-Finnmark bli nordvestlig sterk storm med en styrke på opp til 30 meter per sekund i kastene på utsatte steder.

På kvelden er det ventet nordlig full storm med en styrke på opp til 25 meter per sekund i kastene. Det er i tillegg utsikter for snøbyger og snøfokk, melder NTB.

Også i Øst-Finnmark er det fare for en ruskete avslutning på helga hva været angår. Det varsles søndag kveld om nordvestlig sterk storm med en styrke på opp til 30 meter per sekund i kastene. Det meldes dessuten om snøbyger og snøfokk også her."

Hentet fra Nettavisen, datert lørdag 15. desember kl.

(Her får vi demonstrert faren ved at media blir vant til å bruke "storm i kastene". Til slutt tror media tydeligvis at også DNMI sikter til kast når det meldes sterk storm.)